

SENTFORES

278.22, 283.14. Així ho veiem consignat en els docs. citats.

Hi hagué, doncs, una doble advocació? O bé hom prengué el qualificatiu de *sancta grata* (= *Deo grata* 'amada de Déu'), com una mena d'epítet de la Mare de Déu. De tota manera els calendaris històrics diuen que existiren noms de santes de nom *Grata*: una en el S. II, una altra a Bergamo i una altra a l'Àfrica (la festa de les quals se celebra en 3 dies precisos dels mesos de maig, juny i desembre). Si això és ben històric, resti a cura dels historiadors de l'església.

Degué haver hi un parònim, car en un doc. de l'alt Vallespir, a. 1619, consta un paraire «Galderichus de *Sta. Glada*» a Prats de Molló (*Llibre Roig*, f° 51v).

Pot ser un «Priorat de *Santa Engràcia*» S. XVI que Ponsich (*Top.*, 76) situa dins el terme dels Banys d'Arles i ermita de *Sta. Engràcia* a. 1688, i ja 1570.

Sentfonts, V. Cent-

SENTFORES

1) *Sentfores*, vella ermita d'Osona, que dona nom a un municipi, avui agregat a la ciutat de Vic, format pel poble de *La Guixa* i cases disseminades. És dalt d'un turonet prominent, a l'esq. de la carretera de Vic a Sta. Eulàlia de Riuprimer, uns 0h30, després de passar per La Guixa, i a poc més de 3 k. de la ciutat.

PRON.: *samfóras* (A. Griera 1932, *samfóras* o *samfóras*) però pocs ho sabien ja l'any 1927 a Vic i a La Guixa, exc. 98 (Ll. 29, 198).

MENCIONS ANT. *Fi S. IX* o *X* (Abadal, *La Plana de Vic, als SS. VIII-IX*, p. 26); 911: «comitatu Ausona in castello q. voc. *Saliforas*» (*Dipl. Cat. Vic*, 51, § 54); 932: «in com. Ausona --- castrum *Saliforas*» (id. 135, § 159); 968: *Saliforas* (Abadal, *Eixalada*, 199); 1045: *Salliforas* junt amb *Malla* (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 449); 1068: l'afr. del castell de Malla passa «subtus *Salliforas*» (id. ib. II, 450); 1151, data en què fou consagrada com església (Pladesala, en *Ausa*, 1954, 296-301); 1196: *Salliforas* (Kehr, *Papsturk.*, p. 572).

S. XIII: princ. *Salliforis* (Ripoll Vilamajor, *monog.* IV, 4); 1250: el castell de *Salfores* fou llegat per B. de *Salifores* a son germà Ponç; 1256: *Salisforis* (CCandi, o. c. I, 72); 1262: Bernat el de *Salfores* el deixà a son germà Arnau (CCandi, II, 450); 1330: S. Martini de *Salliforis*; 1332: ecll. de *Salliforis*; 1339: id.; 1333: ecll. de *Saylfores* (*Mi. Griera* I, 374, 381, 387, 385); 1359: *Sent Fores* (CoDoACA XII, 84).

Potser també venia d'allí un Bg. Guilaberti de *Salfores* que junt amb sa muller donen al Temple un predi en el Vallès cap a Collsabadell i el riu Mogent (Albon, *Cart. du Temple*, p. 75, § 15). I com a escribes o testimonis, 1166 i 1170 en docs. de Tortosa, i de La Morera, i més tard Arnaldus de *Salforis*, en docs. d'Ulldecona (Font Rius, C. o. p., §§ 128, 139, 242, 303).

ETIM. II. SALI FORAS 'surt enfora!', al·ludint a la posició avançada, però imminent, d'aquest lloc, enfora

de la serra de Gurb. En situació anàloga són dels homònims infra. Que la *l* d'alguna de les formes d'aquest i els altres, de vegades es canvia en *z* s'explica per les variants *sall*, *sallir*, que es van produir en aquest verb, com s'explica en *DECat* VII, 626b47 ss.; altres vegades per una espècie de dissimilació de líquides, la *l* (/r) passà a *n*; cosa consolidada per la contaminació de *SANCTUS* (cat. *sant*, cat. ant. *sent*), com sigui que s'hi féu església; i el verb *sallir* restà antiquat en la major part del domini català.

No hi quedà tant a la Catalunya Nord, on es troba el

2) Pic de *Sallfor*, a l'Albera, cota 963, que en efecte constitueix la punta més prominent cap al NE. (enfora del *Castellserradillo* i del *Rimbau*); oït *salfórt* a Cotlliure (xxv, 24); un poc més al NE. forma un planell, que a Argelers em deien «Ras de *salfórt*» (xxv, 45); *puç de salfórt* a Requesens (1934, exc. 215, Ll. i, 20 66). La forma predominant, sense *-a*, prové de la variant llatina FORIS: «--- un puig alça la testa, sota *Salfort*, / que és repeu de la Torre de Madeloc» (Verdaguer, *Canigó* v, v. 120).

3) *Samfóras*, mas antic a l'Anoia, entre Igualada, Montbui i Tous (oït allí 22-I-1956); hi havia hagut ermita (BDLC x, 40).

4) *Saifores*, veïnat de cases escampades, agre. al te. de *Banyeres* del Penedès: és al peu del turó on hi ha el poble, amb l'església i ruïnes d'una torre medieval. MENCIONS ANT. 1173: Mir de *Salfores* (*Cart. St. Cugat* III, 245); 1178-1209: «manso de *Salfores*» (*BABL* VII, 112); 1182: *Salfores* cit. junt amb Guànecs (prop de Sta. Oliva) (*Cart. St. Cu.* III, 289); 1197: Ferrer de *Salfores*, frare de l'Hospital, signa un doc. de Tarragona (*BABL* III, 154).

5) Mas de *simfóres*, te. Poble de Benifassà (xxviii, 129.16).

També tinc nota de la forma Coll d'*Enfores* o *Sifores*, citada a l'art. *Forès*. Potser era d'allí Miquel *Saifores* notari d'Ulldecona, a. 1258 (*BSCC* XVI, 291), i algun altre dels escribes que he anotat supra de Font i Rius.

6) A l'Aude: *Salfoire* molí, te. Couffoulens [*Salfoira* a. 1269]; *Salfloire* ruisseau, te. Arzens (Sabarthès).

Sentifonts, V. Centfont *Sentigosa, V. La Sentiu Sentis, V. Tirs, Sant ~ Sentitx, V. S-* (misc. moss.)

La SENTIU

1) *La Sentiu*, veïnat al Baix Llobregat, agre. al te. de Gavà. PRON.: *lə sentiu*, cases molt esbarriades, Gavà (Casac. 1920); id. a Castelldefels, 1924, exc. 24; id. a la Sentiu mateix, en les excursions que hi fèiem 1952-54, amb l'inoblidable Casacuberta i les nostres mullers.

MENCIONS ANT. 979: *La Sentice* (Mas, *NHBna.* IV, 83); 980: in *ipsa Sentice* (*Cart. St. Cugat* I, p. 114); 982: *ipsa Sentiz* (id. I, 123); 987: *ipsa Sentice*